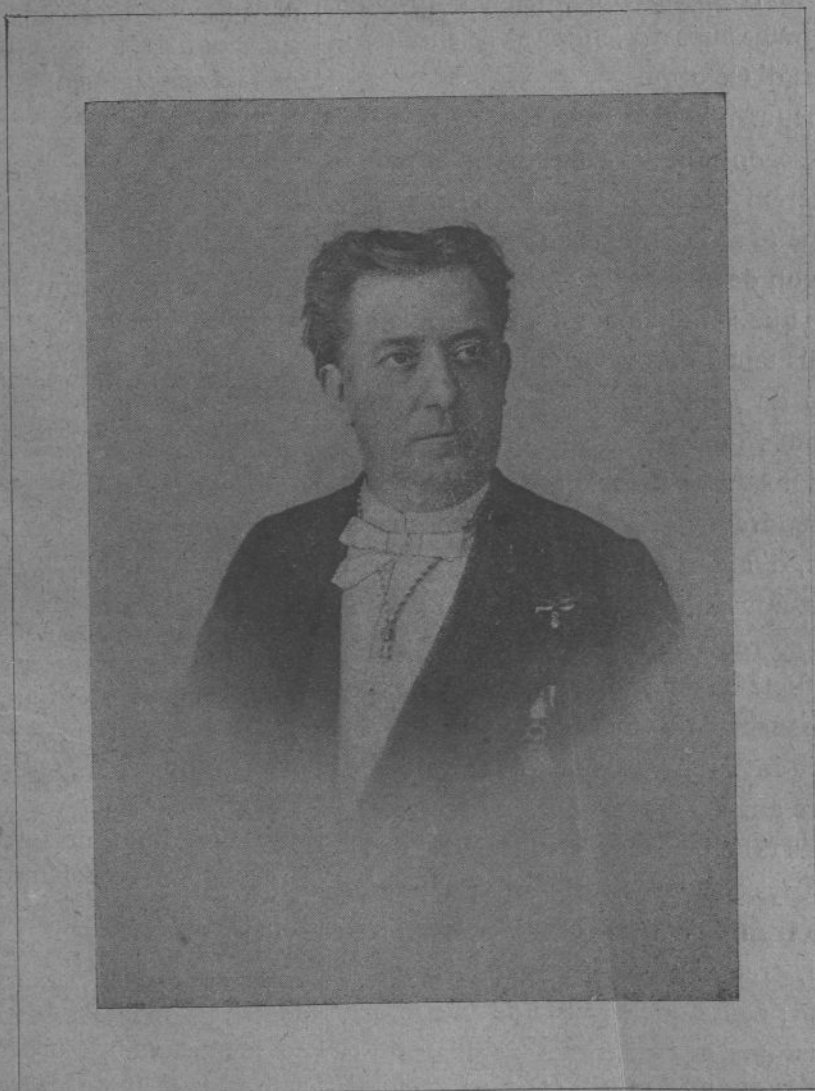

ANY 1.

Barcelona 18 de Janer de 1891.

NÚM. 2.

DON LLEÓ FONTOVA, † 28 de Desembre de 1890.

BARCELONA 18 DE JANER DE 1891.

TOT ES COMENSAR

Dos fets hem de consignar del any que acaba de finir, que de segur no haurán passat per altá tots los que tenen l'atenció ficsa en lo moviment catalanista. Cal apuntarlos com á senyals de bon auguri, y traure d' ells alguna lliçó profitosa.

Fou lo primer la *Alocució* sentida, verament paternal, que dirigí als obrers de Manresa lo Excelentíssim Sr. Bisbe de Vich, en ocasió de la llarga y amenassadora huelga que á principis d' istiu afligí á aquella industriosa y morigerada ciutat.

Lo segon fou la redacció del Projecte de Constitucions pera 'l Sínode Diocesà de Barcelona, que ab tan magestuós esplendor se celebrá á últims del mes d' Octubre.

Abdós documents foren redactats en catalá, y si be que 'l segon no estava destinat á la publicitat, tinguérem ocasió d' examinarlo y aplaudir-lo. ¿Y qué té açó d' important? tal volta preguntarà algun de nostres lectors. Y nosaltres li respondrem que son altament significatius, y que á nostres ulls tenen més valor que la publicació d' un tomo de Jochs Florals. La rahó es molt senzilla; abdós documents son un argument á favor de las nostras pretensions de que 'l catalá torne á rependre son lloch oficial en las cosas eclesiásticas, d' ahont en mal hora se 'l desterrá, obehint part á las imposicions gubernamentals, y part á las corrents de la moda.

Ve 'l conflicte de Manresa; la cosà 's presentava allá amenassadora, fins al punt de que fou necessaria la intervenció de la forsa armada; l' arreglo entre amos y trevalladors, se presentava cada dia més difícil per las instigacions d' elements extranys á la classe obrera. En aquells moments lo lltm. Sr. Morgades, portat del seu zel paternal, creu necessaria la sua intervenció com á Pastor; pensa que en vista de la confusió y de las passions exaltadas, tal vegada sa veu apostólica será ohída; y seguint lo instinct natural y 'l moviment del cor, deixa la rutina establerta de redactar las pastorals y circulars en castellá, y escriu aquella magnífica y consoladora *Alocució* en la nostra llengua materna, tenint lo consol

de veure als pochs dias apaybagats los ánimos y al fi restablerta la concordia.

Tan bon argument com de la *Alocució* episcopal, pot traures del projecte de Constitucions sinodals de Barcelona, que no estavan destinadas al poble, sino solament als eclesiástichs, que vegeren (nos consta) redactat aquell document en catalá.

Nosaltres, en vista d' açó, no podem sino dir ab satisfacció lo que hem escrit al principi: Tot es comensar.

J. COLLELL, PBRE.

LLEÓ FONTOVA

Jo crech que fins d' aquí un temps no s' adonarà ben be 'l teatre catalá de la pérdua que ha suferit ab la mort, sempre prematura, del qui mereix ser anomenat son co-fundador y son mes ferm puntal. Passará ab ell una mica de lo que en las familias poch acomodadas quan se mor lo cap de casa. Los primers temps se viu de las economías que hi havia á un recó de calaixera; després, poch á poch, se va notant que 'l munt minva, y van venint la miseria y la soletat y 'l plorar de debó. Perque sense voler ofendre als vius, entre 'ls quals algún ne queda de grans mereixements, ningú s' atrevirá á negar que de Fontovas no 'n surten gayres fora d' aquí, y que aquí, per ara, sols n' ha surtit un. ¿Tindrà hereu? Es possible, mes per de prompte no 'l veyém.

Jo no he tingut la fortuna de veure á en Romea, pero se 'm figura, per lo que he llegit y sento dir, que després de mort ell, no hi ha hagut á Espanya un actor de la talla de 'n Fontova. N' hi haurá hagut que en moments donats, d' un cop d' ala, s' hajan empujat á las alturas del geni escénich. Pero qui fos tan igual, tan complet, tan equilibrat, tant sempre gran actor com en Fontova, me sembla que de vint y cinch ó trenta anys ensá no hi ha sigut.

Si alguna cosa demostra la gran superioritat de 'n Fontova, la forsa genial, la virtualitat autonómica, si cap dirho aixís, de son talent escénich, es que apesar de haver viscut anys y anys, sobre tot los últims de sa carrera, en un medi ambient lo menos apropósit per sa manera escénica, detallista y afiligranada, apenas arribá á viciarse, apenas se notaren ni en sa declamació, ni en sa mímica, ni en sa caracterisació las influencias nocivas que 'l voltavan. Un bri d' amanerament que deixava entreveure en la elocució, emesa á empentas y mitj embarbussada, era tant petit, y

fins desentonava tant poch moltes vegades ab los papers de vell que regularment feya, que apenas se notava, que no repel·lia, y que no era censurat mes que ab molta mesura, y més com á judici intern que com á crítica externa, pels qui, trovantnos prop de la perfecció, sentíam que no 's dongués lo derrer pas per arribarhi de ple.

¿No era un miracle que de tal manera se salvés lo talent de 'n Fontova? Lo públich que 'l rodèjava habitualment—perdóninme 'ls concurrents á diari al Romea—no era 'l més apropósit per contenir-lo. Públich més de bona fe que ilustrat, més amich de riure per fora que de somriure per dins, aficionat á las salsas picants més que als primors neutres de la cuyna escullida, empenyia á en Fontova á apallarsarse, á carregar la nota, á cambiar la mesurada y decorosa gracia del actor cómic per la esbojarrada pantomima del *clown*. ¡Quants cops los qui per veure *clowns* preferím anar al *Circo ecuestre* hem hagut de rabiar per dins al sentir á alguns actors, en busca d' una rialla, convertirse en las taulas en ximplets sense solta! Y aixó, no obstant, es lo que més los hi celebrava 'l públich. En Fontova, may ó quasi may descendia aquell derrer grahó. Com si sa consciencia d' artista se li rebelés, menyspreava l' aplaudiment fácil y gruller de la multitut pera respectar un ideal que duya dintre seu, y que la turbamulta no apreciava en totas las hermosuras que tenia. Clar que tot en tot, lo públich, que potser en moments reya més ab altres que ab ell, se complavia més ab ell que ab los altres. Sempre lo superior s' imposa. Pero aixís y tot, potser no li tributava 'l picament de mans ruidós que á altres, ni li dava la satisfacció íntima de que ell vejés que 'l comprenían y que 'l seguían en tots los detalls de sa execució primorosa. Y no obstant, ell seguia brodant y detallant, sino pels altres, per ell.

¿Ni com no havia de ser enérgica la seva individualitat d' artista quan resistia sense descompondres la atmósfera d' exageracions que d' orquesta en dins encenia una dramática esbalotada y estremosa, feta de manotadas y crits, que aixordava en la boca dels principals intérpretes, y marejava en los giravols d' aspa de molí de sas mans? Donchs en Fontova, l' home de las mitjas tintas, de la veu natural, del gesto sóbri, se mantenía ferm dins d' aquella orgia escénica, cada día creixent de fa alguns anys, y fins quan tenia paper en aquellas grescassas de crits y soroll, ni feya soroll, ni cridava, á riscos de descompondre ab un nota justa y entonada aquella orga de gats. ¿Exagero? Potser sí; pero si exagero, tothom vindrá en que exagero las censuras y no las alabansas.

Ab aquest just medi en Fontova conseguia

efectes admirables en lo género francament cómic, en lo género de comedia mitja y en lo género sentimental. Molt havia fet riure y sonriure; bastant havia fet enternir. Ningú com ell per fer tipos de padrí, com diuhen á pagés, tipos d' avi vell, carinyós y rapatani á la hora, que fa festas ab veu de reny, ó que en mitj dels infortunis més negres conserva la serena jovialitat d' una consciencia tranquila y resignada. Aquesta nota complexa de las llágrimas als ulls y la rialla á la boca la dava com ningú la donguí.

Tenia, además, una altra cosa que deu ser molt difícil á judicar per las pocas vegadas que 's veu conseguida en las taulas: la caracterisació material del personatge. No era sols en la cara, admirablement transformada; era en tot. Encara 'm recordo en *Sogra y nora*, una de las derreras obras d' alé que ha fet, aquella cama de pantalóns arremangada y voleyant mentres la altra queya sobre la espardenya. Aixó sembla no res, es veritat; pero de tots aquestos no res que cada un d' ells no tenia cap importancia aparent, ne resultava un conjunt tan acabat que 'l que no analisava sortia preguntantse: ¿pero com s' ho fa aquest diable d' home? ¿Com? Ab aquellas petitesas que 'ls altres descuydan ó no saben trovar. Per aixó de 'n Fontova 'n quedarà sempre una cosa que respondrà á tothom del seu mérit: la galeria fotogràfica de tipos. Veyent tots aquells tipos y averiguant que tots aquells homes tant diferents son un sol home, no hi haurá ningú que tinga instint artístich que no digui com en Novelli: aquí hi ha un gran actor.

Aquella atenció suma en los més petits detalls externs no era mes que una fase de la atenció suma en los més petits detalls interns ó de caracterisació psicológica. Per aixó desde que eixia á las taulas fins que se n' anava era 'l mateix personatge, sempre á temps, sempre á punt, quan enrahonava perque enrahonava, quan escoltava perque escoltava. Per aixó era una delectació veritable seguirlo ab los ulls, y observar lo treball incessant, ni un moment interromput, de *realisació* de son personatge. Es un dels plahers estétichs més superiors que proporciona la escena.

Aquest plaher ja no 'ns lo proporcionarà may més en Fontova. ¡Qué hi farém! ¡Pobre escena catalana!

JOAN SARDÁ.

LOS SRS. SALMERÓN Y AZCÁRATE

Y 'L REGIONALISME.

Diguemho francament de bon principi: LA VEU DE CATALUNYA no fa ni pot fer cap mena de cumonia ab los á dalt anomenats apóstols de la democracia republicana. Nostre

Deu y nostra Lley, no son ni 'l Deu ni la Lley dels senyors Salmerón y Azcárate.

Pero aquests republichs han vingut á Catalunya, han somogut en ella bon tros del camp de la opinió, sembranthi idees que integran lo programa reivindicador dels drets de las pátrias naturals é-históricas, y aixó es un fet que ha de mourer la ploma del escriptor catalanista, si no vol ferse tontament lo desentés; puix la importancia personal dels propagandistas y l'efecte de llurs predicacions á la multitut, sobre tot en quant se refereix á la part regionalista d'aquestas, tenen per nostra causa un interés que s'imposa y que, per tant, es precis escatir y calificar.

Quan per efecte de la escisió entrella minoria republicana de la Cambra y 'l partit republicá radical, y de la consegüent sortida—que alguns anomenan trahició—del Sr. Salmerón de las filas del zorrillisme, se constituí una nova fracció republicana que, per no ser ni de la dreta ni de la esquerra, 's titolá del Centro, fou llansat al públich un llarch manifest en que s'esgrunavan los articles del programa del naixent partit.

Un d'ells se referia á la qüestió del regionalisme, afirmantlo damunt la doble base de la interna natural constitució política d'Espanya, y del imperi ab que l'exigeixen energías y expansions dintre 'l régimen unitari reprimidas, en perjudici del propi interés general del Estat.

Ara 'ls redactors y firmants d'aquest document, y al mateix temps capdills del partit que 'n feu son programa, son vinguts á Barcelona per ferhi una campanya de propaganda ensemps electoral y de proselitisme; y sia per arrelat convenciment y depurada bona fe, sia per creureho un magnífich esqué per fer mossegar l'am als fills de Catalunya, quina disposició, y en molts ja devoció fervent á las idees regionalistas, no son ja un misteri per la gent de fora casa, lo cert es que després de lo relatiu á la coalició electoral republicana, res ha tingut tanta importancia en los discursos polítichs dels Srs. Salmerón y Azcárate, com la qüestió del regionalisme.

En son discurs del *Circo Ecuestre* lo Sr. Salmerón va arreplegarla de ple; mes ans d'entrarhi, parlá de Catalunya, com á element á qui particularment era aplicable 'l criteri que anava á exposar; y aquí si que hem d'ampararnos de la serietat científica del orador, puix parlá de nostra terra considerantla en un estat de relació ab las demás regions espanyolas del que partim també 'ls catalanistas, no sens emportantsen inconsideradas censuras dels nostres y agres repulsas dels de fora casa.

Digué 'l Sr. Salmerón: «Y á este deber que teníamos se unía en los que conocíamos algo á Cataluña, en los que habíamos tenido la dicha de venir en otra ocasión y reconocer que hay parte de España en la cual el espíritu de colectividad—que es la obra mas preciada de la civilización—ha dado ya sazonados frutos, y también por las condiciones no solo aparejadas por la tradición, sino multiplicadas y acrecentadas por el esfuerzo constante, donde se desarrolla más poderoso el esfuerzo humano, encarnado en la industria, que en aquellas comarcas que más se fian á condiciones y medios naturales inclinándose más á la pasividad, que aquellos otros que dan más importancia al esfuerzo muscular que al generoso esfuerzo de la idea que se encarna en el bronce y en el acero; en los pueblos como Cataluña se encuentra más aparejada esta fuerza que en aquellos otros, como el centro de España, donde las condiciones de vida y el espíritu que ha determinado su desarrollo no puede ofrecer condiciones tan adecuadas para que encarnen las ideas que solo social y colectivamente pueden realizarse.»

Y llavors empenqué la exposició de sos principis regionalistas, que trobém reunits en aquest període del discurs citat: «Afirmam la autonomia de la Regió, no sols per

la exigencia de que no sia l'organisme del Estat una mera reunió de moléculas municipals, que no oferiria aquella flexibilitat indispensable perque encaixen perfectament las articulacions del gran cos de la Nació, sino perque á Espanya las regions tenen propi esperit, peculiar caracter, determinada tendencia, que lluny de sofocar, extirpar ó aniquilar, convé vigorisar, perque vingan á formar una armonia que será tant mes rica y sólida quant mes viva y genial sia la varietat de que 's forme.»

Aquestas ratllas que 'l senyor Azcárate ha refermat en sas peroracions, constituheixen, junt ab la afirmació de la autonomia municipal, la professió de fe regionalista que 'ls capdills del Centre republicá, han anat repetint en tota sa campanya.

Y jo que m'he ficat molt en l'efecte que en lo nombrós auditori que ha anat sempre á escoltarlos, produhia aquest element regionalista, he vist y puch ben certificar, que 'ls periodos mes aplaudits eran precisament los que ab mes valor y forsa d'argumentació eixas doctrinas exposavan. Vegis sino 'l número de *La Vanguardia*, en que s'insertá, taquígrafiat, bon tros del discurs polítich de 'n Salmeron.

Ja arribats á aquest punt, precis es que 'ns preguntém: ¿Quina mena d'importancia te 'l fet que hem vingut exposant per nostra causa? Lo regionalisme dels senyors Salmeron y Azcárate ¿de quina font dimana y ahont s'encamina? Com aquest article es ja massa llarch, en lo següent darém la resposta.

N. VERDAGUER CALLIS.

Barcelona, 15 Janer 1891.

DALT DE L' HERMITA

En lo bell cim d'aquesta aguda serra
hont de la Verge m'ha guiat l'estel,
de tots los crims que he vistos en la terra
deixaume aconortar mirant lo cel.

Deixaume arreconar en aquesta illa;
no vull saber que hi passa á baix al mon;
en aquest port ma barca no perilla,
deixáumela arrelar en lo pregon.

La vela de mos somnis es plegada;
los vents de la mentida y vanitat
jamay m'arrancarán d'aquesta vida:
massa, bon Deu, á entrármehi he trigat.

Massa he jugat ab los llebeigs alegres
que 'm portavan aromes y cansons;
massa he lluytat ab les onades negres
com infantó ab panteres y lleons.

N'he sentides ja tantes de tempestes
d'alé de foch y d'ales d'huracá
sobre mon front debategar ferestes
com sobre un tort les ales del milá!

Del mar en los abismes cavernosos,
y en los del cor encara mes pregons,
he tingut tants combats esgarrafosos!
he tingut tanta por d'anar á fons!

Oh! adeu, adeu, mundanes alegries,
que umplireu mes entranyes de tristor:

dels ensomnis mundans vanes follies,
jo he trobat assí dalt un altre amor.

Un amor que no mor com les poncelles
en la tarde del jorn que les obri,
un amor renadiu com les estrelles
que son les flors de son real jardí:

Un amor que no minva ni s'apaga
perquè sa primavera es eternal;
un sol de paradís que no s'amaga
del ocàs en la tomba funeral.

Sou rosada d'estiu, llums d'una estona,
marcívoles belleses, aprop seu;
sou diamants cayguts de sa corona,
flors que en la terra fa brotar son peu;

Moridores gúspires que á ratxades
trau de per tot son carro diamanti,
sou les volves de pois que ses petjades
fan naixer tot passant per son camí;

Sou lo rastre del sol per les esferes
d'ahont baixan los dies y la llum;
del maig etern y eternes primaveres
sou los raigs d'armonia y de perfum.

Deu meu, si us tinch á vos ¿que se m'en dona
de la gloria del mon y sos plahers,
de tot lo que en la terra s'ambiciona,
de tot lo que somriu en l'univers?

De tot lo que floreix sobre la terra
per dar presa á la tomba devorant,
de tot palau de fades que s'aterra,
de les grandors que venen ó s'en van?

¿Que se m'en dona de morir ó viure
si'm sento vostra vida dintre'l cor,
si en mon bell horisó vos veig somriure,
divina estrella del etern amor?

Estrella del amor que assí'm guiares,
lluny de totes les viles y ciutats,
prop de la terra ahont tinguí mos pares
y més aprop del cel hont son volats.

Déixam assí recomensar la vida,
puix per la vida terrenal so mort,
déixam seguir la dolça veu que'm crida
com al gran Agustí dintre del hort.

Quan ja l'alegre estiu es á la posta
y, arrancant á les selves son cabell,
l'octubre lleganyós plorant s'acosta
de boyres abrigat ab gris mantell,

Les formigues alades assí venen
á voliors en ales del sefir,
de l'hermitatge en lo portal s'estenen
á moures una estona y á morir.

Del formiguer humá pobre formiga,
per ma dissort ales posí també;
volant, volant deixí ma terra amiga
y son cel blau, únich que he vist seré:

Mes, puix hi so tornat á ma nau vella,
cap il·lusió la traurá mes del port:
l'hivern arriba, obriume la capella,
bon hermitá, y esperaré la mort.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

Setembre de 1884.

AL EMINENT PINTOR D. ANTONI CABA

AL FERNOS ENTREGA DEL RETRATO DE NOSTRA
BENVOLGUDA MARE

Quatre anys fa que la mort desapiadada
del nostre si la mare nos robá,
que com l'eura del mur arreballada
lo nostre cor sens son alé restá.

Quatre anys que'l nostre dol ab força impia
fentnos sentir lo amarch de son greu pés,
inexorable, arreu nos repetia:
¡Ja á vostre mare no veureu may més!

May mes en eixa terra 'hont vos aymava
vereu mostrarhi lo seu rostre hermós,
may mes aquell mirar que á dolls vessava
son esperit aymant y coratjós.

¡Y no ha estat cert! Son ayma á Deu sumida
del cel ha atravesat lo blanch dintell;
mes sa imatge brollant de llum y vida
nos l'ha tornat ton magistral pincell.

DOLORS MONSERDÁ DE MACIÀ.

A PROPÓSIT DE LA EXPOSICIÓ FOTOGRAFICA CATALANA.

Obehint á una bona idea, la «Acadèmia Jose-
fina» establerta en nostre Seminari Conciliar,
resolgué á últims del passat Novembre organisar
una Exposició de fotografias d'assumptos perta-
nyents á Catalunya, per l'estil de la que feu ab
tant éxit ara fa dos anys l'Associació Catalanis-
ta d'excursions científicas.

¡Y cosa estranya! Essent casi bé iguals las con-
vocatorias d'una y altra, los resultats han sigut
diferents; mentres qu' en la de la Catalanista
(que fou la primera Exposició fotogràfica feta en
nostre pays) hi predominá la nota arqueològica,
en la d'ara hi trobém mes varietat en los proce-
diments, mes detalls de técnica fotogràfica.

No intentém fer sa comparació ab la primera,
y menys son panegirich; per fortuna avuy, gra-
cias als notables progressos de la ciencia, la foto-
grafia no necessita propaganda exagerada. Avuy
ab los moderns procediments ja molts la practi-
can casi be sense saberho, puix no falta qui creu
que una máquina fotogràfica es una especie de
caixa de música, que ab donarli corda y apretar
un ressort ja n'hi ha prou porque 'ls clixés va-
gin surtint fets. Molt al contrari, creyém que ha

arribat lo moment d' aturar un poch la corrent fotogràfica, en lo que tingui de desenfrenada per dirigir-la pel bon camí. Recordin tots, practichs y aficionats, que, com diu molt be Pabst, la Fotografia te existencia propia com á Ciencia, puix que reposa sobre fenomens fisichs y quimichs, que constitueixen una branca tant especial com l' Espectroscopia ó la Termoquímica; com Art, ab lo mateix dret que la Litografia ó l' Dibuix, puix que l' gust artístich de cadascú pot manifestarse, en lo paisatge per exemple, en la elecció del punt de vista, en las diferencias d' il·luminació, y pels retratos, en la colocació del modelo, composició dels fondos, etc., etc.; essent digne de menció que las mateixas reglas ficsadas per la composició en lo Dibuix ó la Pintura sigan igualment aplicables á la Fotografia. Finalment, la importancia industrial que ha prés en aquets últims anys, gracias als procediments foto-mecanichs, es tant considerable, que basta notar la part casi be exclusiva que ha prés en la execució dels grabats per las publicacions il·lustradas y las obras de cert valor. Per lo tant, es mes útil, casi be necessari, que la afició á la Fotografia se converteixi en estudi sério, que, quant menos, deu ferse ab lo doble caràcter científich-artístich.

Procurin los qui s' hi dedican, *no volguer entrar per la finestra*, comensar pel principi, es á dir, pels primers coneixements d' Optica y Química, que son las Cièncias mares de la Fotografia; estudiar mes endevant en los bons tractats teorichs y practichs los diferents procediments, no descuydant per altra part la educació del gust artístich, l' estudi de la composició y sas reglas. Compreném molt be la dificultat de fer aquet estudi individualment; per aquesta rahó s' imposa com una necessitat l' establiment de societats fotogràficas, en las que hi ha un continuu cambi de coneixements y de impresions, y sobre tot d' estimul pel trevall.

L' establiment en nostre país de societats de fotografia es una idea que s' ha intentat fer practica varias vegadas; la primera casi be ja ho havian resolt, fá prop de deu anys, uns quants bons aficionats, als qui no mancava ni coneixement ni medis, pero per una qüestió secundaria no s' realisá; en la segona s' arribá á constituirla, modestament, composta sobretot d' elements joves y casi be tots principiants, mes sa vida fou tant curta que sols durá pochs mesos.

En aquell temps lo número dels aficionats era molt escás comparat ab lo d' avuy; en una paraula, avuy tením molts elements, tant científichs com artístichs, per poguer intentar ab probabilitats d' éxit l' establiment en nostra capital d' una Societat Fotogràfica seria, ab todas las comoditats necessarias.

Faltá sols lo decidir-se, y no duptém que 'ls aficionats, al veurer que s' fá cas d' ells, puix en las suas obras han demostrat molts d' ells coneixements tecnichs, gust artístich altres, y alguns las dos cosas, baix lo lema d' unió fá forsa, formarán la Societat Fotogràfica de Barcelona, y ells, avans que ningú mes, ne tocarán los bons resultats.

Si s' fá aixís, gracias als perfeccionaments en la técnica, l' artista doblará l' mèrit en sos treballs y l' tecnich, sens posarhi mes feyna, ni variar en res sas manipulacions, fará l' resultat mes agradable y contribuirán tots al verdader progrés fotogràfich.

Resumint, donchs, l' Exposició 'ns ha agradat, sens deixarnos satisfets, y 'ns ha confirmat lo que ja fá molt temps pensém sobre l' desenrotllo dels coneixements fotogràfichs en nostre país.

Felicitém de tot cor á sos iniciadors y esperém poguer veurer la segona edició corretjida y augmentada.

R. C. y P.

12 Janer 1891.

ESTUDIS DE REGIONALISME

II.

GERARQUIA Y DESCENTRALISACIÓ per A. Pougnet.

Titul I. Cap. I.—ORIGEN DE LAS SOCIETATS HUMANAS.

Rousseau segueix un método irreprotxable quan busca las reglas d' un bon govern en l' origen de la societat; mes son punt de partida es enterament fals. Nego aquest pacte social que dona existencia á la societat, perquè es un pacte imaginari, perquè conté l' germen del despotisme mes absolut, donchs anula als ciutadans en profit d' una monstruosa universalitat y produheix la absorció de *totas* las forsas y de *tots* los drets individuals per un gran tot, impersonal é irresponsable, que Rousseau anomena lo Soberá.

Abandonat l' home á sas forsas individuals seria incapás de conservar-se, desenrotllarse y perfeccionarse, es á dir, de cumplir son fi. L' home, es, donchs, sociable desde que naix; son verdader estat de naturalesa es lo de sociable y associat. No comprench per qué de la radical impotencia del home aislat n' ha de deduhir Rousseau la associació convencional; jo trobo mes lògich deduhirne la sociabilitat natural, involuntaria. No; l' estat social no es obra reflexiva dels homes sino obra de Deu, que al crear als homes sociables ha fet de la associació la condició essencial de sa existencia. Si l' pacte

social es una ficció no pot explicar l'organisme de las societats humanas, ni menos determinar los principis de bon govern.

He dit que 'l pacte social conté lo germen del mes absolut despotisme perque reduheix la nació á dos termes extrems: l'individu y l'Estat, sense cap element intermedi; sa fórmula es: *cadascú per tots y pera tots*; fórmula falsa que deixa al individu á mercé de tots y l'impossibilita d'encararse ab l'Estat, monstruós y despòtich. Aixó tant si 'l poder se delega á una assemblea com á cert número de ciutadans com á un sol, perque es qüestió de forma; sempre hi veurán la tirania de molts ó be de un. En resúm, lo pacte social no produheix altra cosa que l'absolutisme del *Soberá* ocasionat per la anulació de *tots los drets* individuals y exercit per la rahó d'Estat.

Mes Rousseau, home d'una bona fe sols comparable ab son ardor de justificar la llibertat per los principis que la condemnan, vol senyalar límits á la omnipotencia del *Soberá*. En aquest punt no pot esser mes ilogich. Es imposible representarse al associat *entregantse tot sancer* á la comunitat, ab *tots sos drets*, ab tot son poder y *sens cap reserva*, y reconeixer desseguida que sols se desfá de la part de son poder y de sa llibertat que convé á la comunitat; no 's pot donar tot y conservar encare una part.

Se 'm preguntarà tal volta: ¿qui pensa avuy en la ficció del pacte social? ¿Per qué, donchs, refutarlo? Es cert que 'l pacte social es una ficció teórica, oblidada per las novas generacions que ja no 's perden en las puras especulacions del esperit; mes las conseqüències d'aquesta teoria encare subsisteixen. La nació actual se compon de dos parts: en la una s'hi troban homes aïllats, individualitats innominadas, en l'altra lo gran ser colectiu, lo *Soberá*. La part social s'ha oblidat en teoria, mes s'aplica com un fet perque serveix á la ambició d'alguns y assegura l'èxit de grans audacias; vegis, donchs, com no es inútil atacarlo en son principi, mes encare que en sas conseqüències.

La centralisació tal com l'ha practicada la monarquia, la revolució, lo primer imperi y 'ls poders mes recents, no es altra cosa que 'l triomf del principi de Rousseau. Encomenat al poder central y suprem la direcció de *totes* las cosas públicas, suprimeix, si no la acció, al menos la acció lliure dels poders intermediaris y deixa al ciutadà aïllat, independent, abandonat á sas forsas, cara á cara de la colectivitat de ciutadans que disposa de la acció de tots y obra per medi del poder resident en lo centre de la esfera social.

Busquin quins son los poders intermediaris

suprimits per Rousseau; mes avans fixemnos en lo punt de partida: l'origen de la societat.

La societat es d'origen diví, ó lo qu'es lo mateix, natural, existeix perque ha d'existir. Mes los homes no crean l'Estat social, determinant sas condicions. Rousseau havia confós aquestos dos conceptes.

Una familia que viu en l'estat salvatge representa una societat sancera y organizada. Sos individus no viuen independents los uns dels altres, l'interés, las necessitats materials, lligan entre ells relacions senzillas de drets y debers correlatius. Cada un d'ells, cego per son interés no coneixerá los límits del dret, ó be será massa violent per respectar lo dels altres ó massa feble per defensar lo seu: falta, donchs, un jefe; d'aquí lo poder públich. Las facultats d'aquest jefe se reduheixen á presidir las relacions entre 'ls membres de la familia, mes no á lo qu'interessa exclusivament á un individu perque es de la incumbencia d'aquest, y no tenint altre poder li será impossible atacar lo dret dels altres.

Lo jefe sols servirà pera assegurar lo compliment del deber dels uns ó sia lo respecte al dret dels altres. Veyéu, donchs, en aquesta familia primitiva una societat senzilla pero sancera, organizada ab subdits y soberá; aquells lliures en sos interessos personals, mes sotmesos á la llei per lo que afecta á sas relacions mútuas; aquest, tot-poderós per regular aquestas relacions, pero sense jurisdicció sobre 'ls actes esclussius del individu.—E. M. B.

(Seguirá).

CORREU NACIONAL

Continúan essent tema de discussió entre la gent política los treballs preparatoris per las vinentas eleccions á diputats á Corts. Tot son conxorras y componendas entre 'ls cap-pares de la política, fent plans per lo que ha de venir, per resultar al cap de vall que, en arribant la hora, cada hu tirará pel seu cantó. Conservadors y fusionistas sembla que á última hora han pactat una aliansa, la de presentar candidaturas combinadas per derrotar als partits republicans. D'aquesta manera, apoyadas las candidaturas pel govern, los fusionistas portarán á las Corts una minoria respectable, que d'altra manera perillaria de veurers reduhida á una mínima expressió. Altrament y per virtut d'aquesta actitud dels adeptes d'en Sagasta, també va crexent la cohesió entre 'ls distints partits republicans. Si prevaix l'actual tendencia, cosa, aquí hont la volubilitat dels *ilustres jefes* es proverbial, bastant insegura, zorrillistas y pimargallistas, castelaristas y salmeronians, anirán plegats á las urnas per assegurar-se un relatiu triomf.

També integristas y carlins se proposan dur á las Corts de Madrid algun seu representant, podentse ja per endavant assegurar que no serán pas molts.

Quan la restauració del *sufragi universal*, cantaren los intitulats demócratas sas excelencias, dihent, entre otras co-

sas, que ab ell se facilitava á un element de tanta importància com la classe obrera lo medi de fer sentir sa veu, y ab axó fer evident la justícia de sas queixas y alcansar sa redempció. Per suposat que axó havia de succehir votant los treballadors per los restauradors del sufragi universal. Los treballadors no s'han empassat l'am, y 'ls que no s'han mirat aquella concessió ab una suprema indiferència, se'n han demostrat contraris, ó se'n volen servir per lo seu us y profit particular. Dos *meetings* de treballadors s'han celebrat á Madrid acudinthi representants obrers de las provincies. En lo meeting dels anarquistas s'ha renegat del sufragi universal, dihent que es una nova arma suministrada als burgesos pera exercir coaccions. En va una veu proba de conduhir á dits anarquistas cap als partits republicans assegurantlos que, de ser ells poder, seria una veritat alló de la sinceritat electoral; los anarquistas no s'han dexat convencer, pel contrari, han replicat que 'ls jochs de mans de las urnas los republicans també'l coneixen á la perfecció. Y han acordat lo retraiment.

En cambi en la reunió dels obrers socialistas s'acordá treballar *pro domo sua*, y s'confeccioná ja una llista d'obrrers, com á candidats del partit socialista, los que serán votats en localitats ja designadas, que son las que 'ls ofereixen alguna garantia de triomf. Y ara que 'ls hi vajan al darrera ab lo esqué del sufragi, los Sagastas, los Castelars y demés afins.

Lo meeting lliure-cambista á que aludiam en nostra anterior crónica s'ha celebrat á Madrid. ¿Qué quins oradors hi han parlat? En Figuerola, en Moret lo *melifluo*, en Rodríguez, etc., etc., los quatre ó cinch de sempre, ni un menos ni un mes. Han dit lo de sempre y ab més *sans façon* que may. Com se pot suposar l'auditori de comercians de arrós y fideus de Madrid ne surti plenament convensut. Y acabada la funció ningú n'ha parlat mes, que tanta *comedia* comensa ja á fastigujar á tothom.

Las cosas de Ultramar no van pas prou be. Dexant per un altre dia las reclamacions del comer de Cuba, nos han arribat malas noticias del arxipelach carolí. Los indigenas d'una de las islas han atacat la població de Ponapé, produhinthi una carniceria ab un centenar d'assassinats. Y nostras tropas, al anar á dominar la insurrecció, han sofert també bastant, dexant en lo camp un gran nombre de morts. Aquest dolorós fet demostra una altra vegada la dessidia ab que miran nostres governants tot lo que no es pur interés de partit. A Ponapé nostras tropas hi trobaren un camp perfectament fortificat, los naturals de la isla se presentaren ab armas del sistema mes modern y maniobren ab certa estrategia que no s'podia esperar d'ells. Mes axó que causa estranyesa á primera vista, ja no'n fa tanta si s'te en compte que aquellas possessions son molt codiciadas d'alemanys y nort-americanos, que exercen una determinada influencia sobre 'l pays. Recordém lo que 'ns passá ab Alemania ab la isla de Yap. A lo que s'veu á nostre govern no li servi de res la lliadó. Deu vulla que la de ara li produhexi major efecte, y aprengui que hi han cosas de major importància que las miserias de campanar.

Lo de Guinea se troba *in statu quo*. Mes sembla que 'ls francesos se presentan be y que, per lo tant, será fácil felshi entendre la justícia de nostras reclamacions.

Lo autor del *Códich civil*, que tanta brega armá aquí á Catalunya, ha entregat son esperit á Deu. Era lo senyor Alonso Martínez un reputat juriconsult y un home polítich dels mes considerats. Ni com á polítich ni com á lleghista los catalans li debém res de bó. Deu l'haja perdonat.

Y per acabar nos veyém precisats á dir, en que no sian mes que pocas paraulas, del assumpto del dia; de la presó del suposat Padlewski á Olot. Aquesta noticia ha recor-

gut tota Espanya, ha passat la frontera y á horas d'ara á tota Europa la sabrá tothom. Y segons sembla també tothom sabrá aviat que hem fet la gran *planxa* del sigle, puix lo prés d'Olot ho resultarà tot menys lo assesi del general rus Seliverstof. Y haurém dat ademés una nova proba de nostra proverbial *hidalgua*, puix los agents gubernatius haurán procedit á la detenció d'un súbdit estranger avans de la procedent reclamació del govern respectiu.

X. B.

EXTRANGER

Si la deplorable actitud de Parnell fa condol á quants de lluny á lluny contemplan lo moviment polítich de las aspiracions nacionalistas d'Irlanda, quanta pena ha de causar-nos á nosaltres que, fills d'una patria que te sos drets detentats, lluytem de temps en las filas del exércit de patriotas que cerca retornalshi! Y en Parnell no sembla volguer torcer de camí. En va la universal opinió reclama d'ell un sacrifici de patriotisme; en va ve d'América O'Brien á trucar al cor del antich *leader* en nom dels irlandesos d'aquellas regions; en va 'l mateix poble d'Irlanda li dona la remenda lliadó de derrotarlo en unas eleccions; en va 'ls pensadors polítichs d'Europa li fan veurer que es injustificable la seva resistència quant se l'ataca no en nom d'una variació en las idees, sinó per causa del desprestigi que li han reportat sas faltas personals; ell escolta solament la veu del despit, y, aconsellat per ella, fa tot lo mes adequat perque ab sas ambicions soperbas vinga á terra la gran esperança del poble irlandés, enlayrada y portada frech á frech de la realitat á copia de tants sacrificis. Ara si que surt del fondo del cor, com una llastimosa pregaria, aquell crit famós de *Deu salve á Irlanda!*

A Fransa dos fets de trascendencia se realisan, la elecció de M. Ferry pel càrrech de senador, y las conseqüencias que s'van desprenent de la actitud del cardenal Lavigerie. La elecció de M. Ferry, es una verdadera rehabilitació del quefe del oportunisme francés y demostra que ja no queda palla ni pols d'aquella efervescencia revolucionaria que entronisá en la opinió al general Boulanger. En las darreras eleccions á diputats, M. Ferry fou vensut en son districte de Saint-Dié per M. Picot, recomanat del General; avuy, ha sortit lo *tonkinés* triomfant de las urnas. Aixó significa molt, aixís pel que toca al cambi operat en las interioritats de la Fransa, com respecte del porvenir polítich del oportunisme. Segons asseguran los mes formals diaris, lo Cardenal Lavigerie va rebent adhesions de bisbes, y d'altres dignitats eclesiásticas, al acte coratjós per ell realisat en lo sentit de reconexement de la forma política establerta en sa patria, sense, no obstant, acceptarne 'ls actes contraris á las ensenyansas de la Iglesia. Aquest moviment produhit en lo clergue francés per la excitació del eminent cardenal, te una excepcional importància política, mes que ara de moment, per dintre un quan temps, puix si las adhesions cundeixen, com fins ara, los partits monárquichs perdrán son puntal mes ferm, reforsantse en cambi la dreta republicana.

La política italiana continúa en son esverament. Te clavada la espina de la usurpació dels Estats Pontificis, y aixó, per mes que afecte tranquil·litat y serenitat, la fa anar sempre com un barco sense brújula. Ara la premsa liberal las ha empresas contra 'l Papa pel dret d'entrada que ha imposat als visitants del Museos. Ab aquet motiu, hi ha diari que demana una revisió d'aquella *papa* que'n diuhen la lley de garantias! y mentrestant que 'ls italiáns de la mala corda injurian al Papa, l'Italia va avansant en lo seu camí

de ruïna, en lo qual no ha de tardar en empantenegarse, segons los datos que de la vida econòmica del Estat nos arriban; y en cambi'l Papa, quin alt sentit polítich y social totas las nacions admiran, es nombrat àrbitre en las diferencias de Bèlgica y Portugal sobre territoris del Congo. Molt malament ha de veurer la cosa pública del Estat que governa en Crispí, puix sembla que 's decideix á inspirar á la premsa oficial y oficiosa una campanya á favor d'un renuament de bonas relacions ab la Fransa.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Agrahím molt l'afectuós saludo y las paraulas carinyosas que 'ns ha dedicat la majoria de la premsa catalana, com també la favorable acullida que 'ns ha dispensat lo públich. Creguin l'una y l'altre, que aixó no es motiu d'enorgulliment per nosaltres sino esperonada que 'ns anima á seguir coratjosos la via empresa á fi de mantenirnos dignes companys d'aquesta premsa y útils portaveus de las nobles aspiracions d'aquest públich que 'ns ha demostrat sa confiansa.

L'encarregat de la Secció d'Anuncis, sofri alguna sensible omisió en la llista de publicacions catalanistas que s'anunciaren en las escobertas del primer número. Quant torném á publicar dit anunci, esmenarém la falta.

Per una carta que nostre respectable company de Redacció D. Antón Rubió y Lluch ha rebut de D. Marcell Menendez y Pelayo, sabém y tením la satisfacció de comunicarho á nostres lectors, que está á punt de sortir á llum lo tomo tercer de las obras del may prou plorat D. Manel Milá y Fontanals, en que 's presenta ab ben poch espay casi tot lo que s'ha pogut sapiguer de la antiga poesia catalana, ab moltes indicacions de manuscrits y fonts. Lo quart tomo, que no tardará molt á publicarse, se compondrá d'articles, poesias y discursos del nostre eminent compatrici, essent lo volúm de mes agradable y varia lectura.

També podém anunciar la próxima publicació dels tomos segon y tercer de la importantíssima obra que, ab lo títol de *Antologia de los poetas líricos españoles*, está publicant lo Sr. Menendez y Pelayo. Lo tomo segon compendrá 'ls poetas de la cort de D. Joan II y d'Alfons V, y 'l tercer los poetas de la época de Enrich IV y dels Reys Catòlics.

Además, tant per la satisfacció d'avansar una noticia interessant, com per demostrar un cop mes las facultats extraordinarias d'esperit y d'activitat que han fet célebre y de tothom admi-

rat á nostre insigne amich, consigném, ben segurs de la noticia, que ensemps que en las obras desusdites, lo Sr. Menendez s'ocupa en la redacció de son Discurs d'entrada á la Academia de Ciencias Morals y Políticas de Madrid, que tractará 'l següent original é interessantíssim tema: *El ex-cepticismo antiguo y moderno, y principalmente los precursores de la crítica kantiana*.

Diu *Lo Tarrassense* que alguns aymadors de las lletras catalanas, tractan de publicar á Tarrassa un periódich festiu quinzenal.

Lo conegut colaborador del *Diari de Barcelona* D. Lluçà Ribera, ve publicanthi una tanda d'articles titolats *Malhechores literarios* que enclohen una forta y rasonada protesta contra totas las manifestacions pornogràfiques que ab la capa artística y literaria extenen la seva acció com taca d'oli á totas las classes socials y augmentan cada dia, per desgracia nostra, que es un fàstich.

Tot quant se diga y tot quant se fassi excitant lo zel y activitat de nostras autoritats, será poch mentres no 's logri matar en l'arrel aquesta maula, aquesta asquerosa industria vergonya de l'art y ofensa constant al bon gust, á la decencia y moralitat públicas.

En las clíniques dels Drs. Robert y Sojo, han comensat las inoculacions de linfa Koch que 'ls metjes Srs. Claramunt y Salvat portàren de Berlín y han cedit al Hospital de Santa Creu. Molt celebrariam poder comunicar á nostres lectors l'èxit satisfactori d'aquestos experiments.

Sabém que s'está organisant una Associació que ab capital propi tindrà per objecte donar audicions musicals, lo més serias é importants possible per l'estil de las que dona la Societat de Concerts de Madrid. De realisarse com esperém lo projecte, los aficionats á la bona música estarán d'enhorabona.

La important Associació literaria de Noremburg (Alemania), coneguda per «L'ordre de las flors» que compta mes de dos cents anys d'existencia, ha nombrat socis corresponsals al escriptor de Colonia D. Joan Fastenrath á qui tan deuen las lletras catalanas, y als coneguts poetas valenciáns D. Teodor Llorente y D. Constantí Llombart.

Lo dilluns d'aquesta setmana entregá son esperit á Deu l'eminent artista degá dels actors espanyols y mestre de molts d'ells D. Joseph Valero.

Nostre públich había sigut molt devot d'aquest actor, per quan en las darrerías de sa vida y ja fet una ruina encare omplía lo teatro ahont representava y l'aplaudía ab tan respecte com entusiasme, gosant ab lo recort de sos mellors temps.

Barcelona expressá lo seu sentiment per aquesta pérdua, enviant á l'enterro numerosas representacions de totas las sevas classes socials.

Ab la mort del Sr. Valero s'ha assecat la darrera branca de las que ab lo seu nom y ab lo dels Latorres, Lunas, y Romeas havían donat tanta ufana al arbre avuy cor-sech y casi mort del Teatre Espanyol. ¡Reposi en la pau del Senyor!

Tením la satisfacció d'innovar á nostres lectors de que en lo próxim número comensarém la publicació del esperat discurs que D. Antoni Rubió y Lluch llegí en la Associació Catalanista d'Excursions, ab aquest tema: *Consideracions sobre en Muntaner com historiador catalá y com viatjer y excursionista.*

Dijous á la nit se celebrá á la «Lliga de Catalunya» la vetllada necrológica del malaguanyat actor D. Lleó Fontova, acudinhi una numerosa y triada concurrencia, en que hi figuravan las personalitats mes granadas de nostra literatura y algunas damas y senyoretas.

Fou presidida la sessió per l'Excm. Sr. Alcalde D. Joan Coll y Pujol, y després d'un sentit y patriòtic parlament del Vice-president de la «Lliga de Catalunya» D. Joseph M.ª Valls y Vicens, se llegiren los següents treballs: Lo Sr. Salvat una escayguda poesia original, lo Sr. Fuster altra poesia del Mestre en Gay Saber D. Damás Calvet, y 'ls Srs. Bassegoda, Picó é Ixart, treballs en prosa, dedicats á enaltir los mérits y honrar la memoria del Sr. Fontova. Lo Sr. Bassegoda en son ben pensat y escrit article necrológich considerá al Sr. Fontova baix los tres aspectes d'home, d'artista y de catalá. Lo Sr. Picó llegí ab la perfecta dicció que posseheix, lo prólech d'un *mimo* (ó entremés) del poeta llatí Décimus Laberius que, acompanyat de molt oportunas consideracions, ha traduhit en vers catalá. Y 'l Senyor Ixart nos feu aplaudir una vegada mes aquell seny crítich que li ha donat tan de renóm y consideració, exposant ab sa manera d'escriurer tan garbosa y bella 'ls conceptes perquè un cómich es un gran actor y demostrá ab la severa forsa de la argumentació y ab la no menys convincent rahó de las anécdotas ben trobadas, que 'l Fontova que avuy plorém las reunía en grau tant superior, que feya d'ell un dels grans artistas de teatre de que 'l mon pot envanirse.

La concurrencia aplaudí molt tots aquets importants treballs, y sortí de la «Lliga de Catalunya» ab la plena convicció de que la vetllada per aquesta associació celebrada, era ben digna de la memoria del gran artista.

Próximament honrarém las planas de LA VEU DE CATALUNYA, ab lo treball del Sr. Picó y Campamar á dalt esmentat.

Ab motiu de la estada á Barcelona dels Senyors Salmerón y Azcárate, se celebrá en l'Ateneo Barcelonés una solemnitat literaria. Los Senyors Salmerón y Azcárate hi pronunciaren discursos que foren molt aplaudits. També hi llegiren importants treballs los Srs. Coroleu y Soler y Miquel.

Nos dihen de Tarrassa que s'ha constituït ab lo nom de «Agrupació Regionalista» una associació defensora dels principis que son nom expressa.

La idea que ha guiat als organisadors, fou la d'establir una associació modesta, ahont pugan xouplugarse tots los verdaders aymants de nostra mare Catalunya, per defensarla dels atachs de sos enemichs centralistas, per contribuir á la mida de las suas forsas á la restauració del edifici de nostra regeneració. Faltava á Tarrassa una Societat Catalanista, y avuy després de molts treballs, s'ha portat ja la barca á port y nostres ideas hi tenen ja representació.

Sabém que es respectable lo nombre d'adherits y que tots ells son regionalistas de cor.

Heus aquí la junta directiva que fou nombra-da, junta composta tota de defensors entusiastas de nostre causa: President: Joseph Arch; Vocal 1.er: Joan B. Galí; Vocal 2.^{on}: Ramón Coll y Gorina; Tresorer: Joseph Soler y Palet; Secretari: Jaume Ballber y Casals.

Desitjém á la nova Agrupació llarga vida y prosperitat, que be ho mereixen las associacions que com ella defensen una causa justa com ho es la de reivindicar los drets de Catalunya.

Ab lo títol de *L'Aiòli* s'ha publicat á Avinyó 'l primer número d'un periódich escrit en llengua provensal, en que hi trobém firmas molt acreditadas y entre ellas la del gran Mistral. Aquet primer número conté un article de Esteve Jaufret, que sentim no tenir avuy espay suficient per extractar ó reproduhir, mes que guardém en cartera, per la importancia que entranya com á manifestació regionalista. En sa secció de *Boulevardisso Prouveuçalo*, llegím la següent nova que 'ns fa bona enveja:

«M. L. Constans, professor de literatura provensal á la Facultat de Lletres d' Aix, al repen-
drer son curs á Aix y á Marsella, ha tractat, en
la primera lliçó, del poema *Calendau*, de don
F. Mistral, y en la segona, de *Carbounié*, de
don F. Gras. Continuará cada dijous, estudiant
la poesia y la novela en l' antich y modern pro-
vensal.»

Darrerament s' ha estrenat en lo Teatro Catalá
de Novetats lo drama en tres actes y en vers,
titolat «La última pena.» Aquesta obra original
del Mestre en Gay Saber D. Francesch Ubach y
Vinyeta ha obtingut bon éxit, mes per sas qua-
litats literarias y finals d' acte de molt efecte y
ben preparats, que per la seva acció un xich po-
bre y los caracters dels personatges faltats de
relleu. La escena estigué ben servida, haventse
estrenat una decoració del Sr. Chia y gran part
del vestuari.

L' autor y actors foren cridats repetidas vega-
gadas á las taulas al final de tots los actes.

A Valencia s' ha verificat felisment la traslació
de la estàtua del Rey D. Jaume, desde 'ls obra-
dors de fundició del Sr. Climent, fins al lloch
ahont deu erigirse. Tan prompte com lo pedestal
l' haja rebuda se cubrirá, fins al dia de la inau-
guració del monument pel que 's preparan grans
festeigs.

Poch notables han sigut las obras exposadas
aquesta setmana en la sala de ca 'n Parés. Avuy
s' haurán canviat ab obras dels Srs. Codina y
Sert, Domenge, Felix Mestres y algun altre.

L' escriptor rus D. Ernest Bark, s' ha establert
per una temporada entre nosaltres á fi d' estu-
diarnos d' aprop y escriurer una obra sobre Ca-
talunya, que será lo tomo tercer d' uns estudis
que referents á Espanya y Portugal publicá á
Berlín l' any 1883. Aixó es una lliçó que deurían
recordar mes de quatre, que escriuhen y parlan
de nosaltres sense havernos estudiat com vulgar-
ment dihém ni per las escobertas.

Juntém nostre aplauso als molts que ha rebut
lo digne alcalde de Lleyda D. Francisco Costá y
Temé per haber publicat un bando prohibitiu
de la blasfemia. Procuri no mes que, com alguns
altres que se 'n han publicat, no siga lletra morta.

Sembla que la idea de crear una cátedra de
llengua catalana torna á guanyar terreno entre

'ls prohoms de nostra Diputació Provincial. Tan
de bó que aquest acte de justicia que fa tant
temps reclama Catalunya perdés lo carактер de
propósit que ha tingut fins are y 's convertís en
realitat. Lo verdader pays unánimement s' en
felicitaria.

Per las noticias rebudas de tot lo principat,
sabém que 'l fret s' ha deixat sentir aquestos días
d' una manera extraordinaria. Lo termómetro
ha arribat á marcar en nostra ciutat 6 graus y
décimas sota zero, feyna que en un período de
cent anys no mes había fet duas vegadas, segons
cantan los registres de las observacions termo-
métricas que s' han fet desde l' any 1780.

Avuy á las tres de la tarde, l' advocat y distin-
git escriptor regionalista D. Sebastiá Farnés,
donará una conferencia sobre 'l tema «*Conceptes
de Nació y Estat; diferencias entre un y altre*,»
en lo local y en obsequi del socis del «Foment
Regional» de Sant Martí de Provensals.

La comissió organitzadora de la Exposició Fo-
tográfica Catalana organizada en est Seminari
Conciliar, ha sigut pregada de que las foto-
grafias exposadas en la mateixa, sigan transpor-
tadas al Palau de Bellas Arts durant l' exposició
de Bellas Arts que tindrà lloch la vinenta prima-
vera en dit edifici, no duptant que ditas gestions
tindrán un bon resultat, puix son molts las
personas que s' han inclinat en dit sentit, gracias
á la bona acullida que 'l públich dispensa á dita
Exposició, que probablement será tancada á
últims del present mes.

Respecte á las próximas eleccions hem fet
una observació y es que molts dels candidats s'
han dirigit als electors, ab manifestos escrits en
catalá. Ja era hora que las personas que 'ns vo-
len fer felissos compreguessen que per ferse
entendre d' un poble, es precis parlarli la seva
llengua.

Avis d' Administració

Preguém á las personas que han rebut
lo primer número de nostre setmanari y
desitjen serne suscriptors, que 'ns ho ma-
nifesten com mes aviat mellor, á fi de
poder servirlosi ab tota puntualitat.

CRÓNICA RELIGIOSA

Lo *Monitor de Roma* diu que la mediació acceptada pel Papa entre Portugal y 'l-Congo belga revesteix la forma d'un verdader arbitratge, puix las duas parts litigants se comprometen á acceptar com definitiva la decisió de Lleó XIII.

La santa y apostólica *Obra de la Propagació de la Fè*, fundada en Lyó pel sosteniment de las Missions en payssos infiels, dona compte del reparto de las almoynas fetas durant l'any 1890. Lo total dels donatius ha sigut de 6.292.425 franchs, que s'han repartit entre totas las missions de las cinch parts del mon, tocantne la major part al Assia y al Africa.

De la publicació mensual de la mateixa obra *Anals de la Propagació de la Fè* se'n fa una tirada de 261.200 exemplars en varias llenguas. En francés, 167.000 exemplars; en bretó, 6.500; en alemany, 31.400; en espanyol, 8.000; en flamench, 6.900; en italiá, 21.500; en portugués, 1.900; en holandés, 2.700; en vasco, 650, y en polach, 2.050.

Recomaném molt aquesta obra de la qual procurarém tenirne molt al corrent á nostres lectors, procurant ab bons extractes dels *Anals* suplir la versió catalana que no figura en lo tiratge nombrós de dita revista.

A Viena ha causat gran sensació la publicació d'una historia popular del emperador Francisco Joseph, escrita per lo canonge Waechter. En dit llibre's dona 'l text d'una carta escrita per l'emperatriu Elisabeth á la Reyna Margarida d'Italia per donar explicacions de per qué la Casa imperial no ha tornat la visita als soberans italians. L'emperatriu recorda que tots los qu'han posat las mans sobre 'ls patrimonis dels Papas han sigut desgraciats, y diu aquestas paraulas: «La sola idea de tenir que posar los peus al Quirinal m'omple de terror.»

Fins ara ningú ha desmentit ni desautorisat la carta imperial.

A Maduré (India inglesa), en un col·legi de Jesuitas, hi ha 170 noys purs com uns àngels que fan la comunió diària, y n'hi ha 300 pagans que desitjan ferse cristians y freres si 'ls llurs pares 'ls ho permeten.

Un despatx de fetxa 11 de Desembre prop-passat fa á saber qu'en una provincia de Xina hi ha hagut nous martyris de cristians. L'associació dels Tai-chuhein, del districte de Chung-ning, després d'haver consultat á sos idols s'ha tirat sobre las casas dels cristians, incendiant y matant. Uns 30 xinos recentment convertits han sigut morts. Las autoritats no han fet res per aturar lo desastre.

En la revista francesa *La Terre Sainte* hi trobém una correspondencia de Jerusalem, en la qual se dona la notícia que 'ls freres dominichs han establert en son convent de Sant Esteve, novament construït sobre 'l lloch mateix del martyri del proto-martyr, una escola ó curs d'Estudis biblichs. Lo dia de la inauguració fou notable la lectura d'un article de Sant Tomás, ressucitat se pot dir d'algun recó de biblioteca, en que 'l Sant Doctor, ab la sua forma

peculiar, pregunta: *¿Utrum expediat Studium Biblicum Hierosolimis instituere?*

Es ben notable que al cap de siscent anys los dexebls y germans del Angelich hagen complert lo que 'n son article defensava.

Una reunió de catòlichs notables ha tingut lloch á Malinas, baix la presidencia del cardenal Goossens, á fi de preparar un gran Congrés internacional catòlich, que's celebrarà en dita ciutat pel Setembre vinent.

Lo ministre d'Estat, senyor Jacobs, ha acceptat la presidencia. Lo Congrés se dividirà en cinch seccions: obras religiosas, institucions de caritat, ensenyansa, arts y ciencias.

L'almoyneria pontifical ha dat son compte anyal, del qual resulta que solament en caritats per socorre necessitats, sens comptarhi los subsidis á escolars, ni la paga de pensions á antichs empleats del Estat Pontifici, lo Papa ha dat, durant l'any 1890, la suma de 427.126 pessetas.

Ha mort á Roma lo Reverendíssim P. Joseph Maria Larroca, Mestre general de l'Ordre de Predicadors. Era un espanyol de rassa, y durant son generalat ha fet revivre las bonas tradicions de l'Ordre en totas parts, visitant varias vegadas las provincias d'Espanya, Fransa, Italia y Austria. Convocá 'l Capítol General de Gant (Bélgica) y sapigué sostenir l'explendor de la Casa Generalicia de Roma, á pesar de la expoliació del govern italiá que s'ha apoderat del Convent de la Minerva y de la famosa Biblioteca Casanatense.

Era un varó de virtuts austeras y de clar ingeni, haventse distingit per molts anys en la florent provincia dominicana de Filipinas.

Las peticions al Reichstag alemany demanant lo restabliment dels jesuitas, se van firmant en tots los confins del Imperi. Las peticions portan al peu los noms més ilustres de la aristocràcia, de las municipalitats y de pobres treballadors que saben lo be que al poble catòlich fa la Companyia.

Lo célebre Museu d'arqueologia cristiana de Sant Joan de Letran se acaba de enriquir ab un bellíssim sarcòfago, recentment trobat en la *via Salaria*.

En la darrera sessió de la *Societat de Arqueologia cristiana* lo docte professor de Rossi ha dat una explicació del monument, mostrantne una fotografia. S'ha fixat especialment ab lo grupo escultòrich del Pastor y de una figura orant que, segons parer del il·lustre arqueòlech romá, representa á la Iglesia en conformitat á lo que's llegeix en la segona de las cartas que se atribuehixen á Sant Climent.

Ha dit que 'l sarcòfago descobert es lo mes notable dels que possehia lo Moseu Lateranense y un dels mes exemplars de la antigua escultura cristiana.

Seguint lo bellíssim exemple donat per la República del Equador, s'ha consagrat al Sagrat Cor de Jesus la República de Colombia.